

REGISTRERING AV SANGSVANER I ØYEREN, VORMA OG GLOMMA
VINTEREN 1988/1989

FORORD

Registreringene ble vinteren 1988/1989 forsøkt utført en gang i måneden i tidsrommet november-mars. Registreringene ble utført fra fly. På grunn av dårlig flyvær ble det ikke utført registrering i Glomma og Vorma i februar. I Øyeren ble det i tillegg til flyregistrering gjort tellinger fra land i samtlige måneder som en del av Nordre Øyeren fuglestasjons (NØF) generelle vannfugltellinger.

Etter sammendraget er det en kort gjennomgang måned for måned etterfulgt av resultatene fra den enkelte telling.

Registreringene fra fly er utført av Børre Eliassen, Yngve Kvebæk og Øivind Syvertsen. Registreringene fra land i Nordre Øyeren er vesentlig utført av James Wilson.

Registreringene er et samarbeidsprosjekt mellom Miljøvern avdelingen hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus og NØF, og er en fortsettelse av registreringene som ble utført '86/87 og '87/88. For detaljer i forbindelse med registreingsområder og -metoder henvises det til rapporten fra vinteren '86/87.

Sandvika, 7. juli 1989

Rolf E. Andersen

SAMMENDRAG

Som ved forrige registrering ble det i Glomma, Vorma og sørenden av Mjøsa i registreringsperioden (nov.-mars) kun observert/artsbestemt sangsvane. I Øyeren ble det i tillegg til sangsvane observert knoppsvane 21/3 (4 ind.) og 27/3 (9 ind.).

Største antall sangsvaner ble registrert for; Øyeren 6/11 (960 ind.), Glomma 12/11 (215 ind.) og Vorma 28/12 (309 ind.).

I forbindelse med flyregistreringene ble største samlede antall for hele vassdraget (866 ind.) observert 12/11. Dette tallet er trolig for lite. Tellingene fra land i Nordre Øyeren både 6/11 og 19/11 ga alene høyere tall (henholdsvis 960 og 943). Det er grunn til å tro at antallet for Øyeren 12/11 er for lavt.

Vinterens registreringer bekrefter strekningene Fetsund-Bingsfoss og Rånåsfoss-Årnes i Glomma og Årnes-Vormsund og Eidsvoll-Minnesund i Vorma, som de viktigste overvintringsområdene utenom Øyeren.

Det var ikke lagt opp til flytelling i oktober (i likhet med i fjor) slik at det ikke foreligger tall for Glomma, Vorma og sørenden av Mjøsa for denne måneden. Sett på bakgrunn av de høye tallene i Øyeren vil det være av interesse å gjennomføre flytelling over disse områdene oktober '89.

Oktober

I Øyeren ankom de første sangsvanene den 8. (2 ind.). I midten av måneden var antallet økt til 116. Videre utover i måneden steg antallet ytterligere og ved inngangen til november huset reservatet ca. 900 svaner. Ungfuglandelen antas å ha vært 10-13% . I de siste dagene i oktober la isen seg i de grunne vikene i deltaet.

November

I Øyeren holdt det høye antallet seg til over midten av måneden. Flytellingen 12/11 ga 583 ind., men tellinger fra land 6/11 og 19/11 resulterte i henholdsvis 960 (reg. maks. antall) og 943. Ved disse tellingene var ungfuglandelen ca. 10% . Mot slutten av måneden avtok antallet i Øyeren og ved tellingen 27/11 ble 408 ind. notert. De grunneste partiene var isdekket gjennom hele måneden.

I Glomma og Vorma ble det i likhet med fjoråret observert relativt store antall med sangsvane i november, selv om totalantallet var noe lavere dette året. I Glomma ble det registrert 215 (17% ungfugl) og i Vorma 68 (13% ungfugl). De største flokkene lå fordelt på strekningene Fetsund-Bingsfoss og Rånåsfoss-Årnes i Glomma og Årnes-Vormsund og Eidsvoll-Minnesund i Vorma. Glomma og Vorma var isfrie i november.

Desember

En kuldeperiode i første halvdel av måneden reduserte antallet av sangsvaner i Øyeren. Tellingen ble foretatt siste uke i desember (28/12) og det ble da registrert 232 ind. Ungfuglandelen er noe usikker, men antas lavere enn i oktober og november. Råkene i deltaet var isfrie gjennom hele måneden, og mot årsslutt ble også partier sør for deltaet isfrie.

I Glomma og Vorma steg antallet, i det det skjedde en forskyvning av sangsvaner fra Øyeren til disse områdene i løpet av måneden. Ved tellingen 28/12 lå det 69 svaner i Glomma og 309 i Vorma. Begge steder var ungfuglandelen ca. 6%. De største flokkene lå fordelt på de samme strekningene som i november. Glomma og Vorma var begge overveiende isfrie i desember.

Januar

Etter nyttår økte antallet sangsvaner i Øyeren fra ca. 230 ved årsskiftet til ca. 500 ved inngangen til februar. Ungfuglandelen var mindre enn 10% . Store isfrie partier.

I Glomma og Vorma sank antallet tilsvarende, slik at totalantallet for vassdraget var ca. 600 sangsvaner som ved tellingen i desember. Forskjellen mellom Glomma og Vorma var mindre denne måneden, og det ble registrert henholdsvis 39 og 80 ind. ved tellingen 22/1. Som i Øyeren var ungfuglandelen mindre enn 10% . Glomma og Vorma var isfrie i januar.

Februar

Gjennom hele februar holdt antallet (ca. 500) sangsvaner seg relativt konstant i Øyeren. Største antall som var 562 ble notert 19/2.

På grunn av dårlig flyvær ble det ikke utført registreringer i Glomma og Vormå.

Mars

I Øyeren avtok antallet sangsvaner gradvis utover i mars, og mot slutten av måneden ankom de første knoppsvanene.

For Glomma og Vormå er bildet samlet relativt uendret ved tellingen 5/3 i forhold til januar, men det har skjedd en forskyvning tilbake til Glomma fra Vormå. Ved tellingen 5/3 ble det som eneste gang observert svaner i Glomma ovenfor Vormå (22 ind.) og i sørenden av Mjøsa (16 ind.).

Tabellen nedenfor viser tallene for tellingsdatoene. Ungfugl-andelen er angitt i parentes.

DATO	N. ØYEREN	GLOMMA	VORMA	TOTALT
12/11	583 (?)	215 (17)	68 (13)	866 (?)
28/12	232 (2)	69 (6)	309 (6)	610 (5)
22/1	475 (9)	39 (10)	80 (8)	594 (9)
5/3	441 (8)	101 (1)	23 (13)	565 (7)

TELLING : 1
 DATO : 12/11-88
 KL : 1130 - 1330
 METODE : FLY
 OBSERVATØR : Børre Eliassen og Yngve Kvebæk
 KOMMENTARER :

RESULTAT :

Tallene i parentes viser fordelingen mellom voksne og unge sangsvaner
 (voksne + unge).

NORDRE ØYEREN	GLOMMA			
	FETSUND - BINGSFOSS	BINGSFOSS - RÅNÅSFOSS	RÅNÅSFOSS - ÅRNES	OVENFOR VORMA
583	37 + 16	0	142 + 20	0

VORMA				SØRENDEN AV MJØSA
ÅRNES - VORMSUND	VORMSUND - SVANFOSS	SVANFOSS - EIDSVOLL	EIDSVOLL - MINNESUND	
29 + 9	5 + 0	0	25 + 0	0

GLOMMA : (179 + 36) = 215
 VORMA : (59 + 9) = 68
 ØYEREN : (? + ?) = 583

TOTALT : (? + ?) = 866

TELLING : 2
 DATO : 28/12-88
 KL : 1100 - 1200
 METODE : FLY
 OBSERVATØR : Børre Eliassen og Øivind Syvertsen
 KOMMENTARER :

RESULTAT :

Tallene i parentes viser fordelingen mellom voksne og unge sangsvaner
 (voksne + unge).

NORDRE ØYEREN	GLOMMA			
	FETSUND - BINGSFOSS	BINGSFOSS - RÅNÅSFOSS	RÅNÅSFOSS - ÅRNES	OVENFOR VORMA
227 + 5	28 + 2	0	37 + 2	0

VORMA				SØRENDEN AV MJØSA
ÅRNES - VORMSUND	VORMSUND - SVANFOSS	SVANFOSS - EIDSVOLL	EIDSVOLL - MINNESUND	
97 + 10	14 + 3	8 + 2	171 + 4	0

GLOMMA : (65 + 4) = 69
 VORMA : (290 + 19) = 309
 ØYEREN : (227 + 5) =

TOTALT : (582 + 28) = 610

TELLING : 3
 DATO : 22/1-89
 KL : 1200 - 1300
 METODE : FLY
 OBSERVATØR : Børre Eliassen og Øivind Syvertsen
 KOMMENTARER :

RESULTAT :

Tallene i parentes viser fordelingen mellom voksne og unge sangsvaner (voksne + unge).

NORDRE ØYEREN	GLOMMA			
	FETSUND - BINGSFOSS	BINGSFOSS - RÅNÅSFOSS	RÅNÅSFOSS - ÅRNES	OVENFOR VORMA
432 + 43	0	1 + 0	34 + 4	0

VORMA				SØRENDEN AV MJØSA
ÅRNES - VORMSUND	VORMSUND - SVANFOSS	SVANFOSS - EIDSVOLL	EIDSVOLL - MINNESUND	
1 + 0	0	3 + 0	70 + 6	0

GLOMMA : (35 + 4) = 39
 VORMA : (74 + 6) = 80
 ØYEREN : (432 + 43) = 475

TOTALT : (541 + 53) = 594

TELLING : 4
 DATO : 5/3-89
 KL : 1200 - 1300
 METODE : FLY
 OBSERVATØR : Børre Eliassen og Øivind Syvertsen
 KOMMENTARER :

RESULTAT :

Tallene i parentes viser fordelingen mellom voksne og unge sangsvaner
 (voksne + unge).

NORDRE ØYEREN	GLOMMA			
	FETSUND - BINGSFOSS	BINGSFOSS - RÅNÅSFOSS	RÅNÅSFOSS - ÅRNES	OVENFOR VORMA
408 + 33	32 + 4	0	46 + 1	22

VORMA				SØRENDEN AV MJØSA
ÅRNES - VORMSUND	VORMSUND - SVANFOSS	SVANFOSS - EIDSVOLL	EIDSVOLL - MINNESUND	
6 + 1	0	1 + 0	0	13 + 3

GLOMMA : (100 + 1) = 101
 VORMA : (7 + 0) = 7
 MJØSA : (13 + 3) = 16
 ØYEREN : (408 + 33) = 441

TOTALT : (528 + 37) = 565